

El nou PCI i els altres

El 1919, sota la inspiració directa de Lenin i Trotski, es fundava a Moscou la Tercera Internacional, amb l'objectiu d'aconseguir la revolució comunista mundial. N'eren els principis essencials la dictadura del proletariat com a necessitat històrica, i un model de partit rigidament centralitzat, com a instrument de combat. El segon congrés aprovà les vint-i-una condicions d'adhesió expressament dirigides a impedir l'entrada dels socialdemòcrates, considerats des d'aleshores com a enemics i renegats. L'essència del socialisme històric en va ser el resultat immediat. Setanta anys després, els efectes d'aquella divisió encara són ben presents.

Si algú, en aquell 1919, haguera dit que, setanta anys més tard, el model de comunisme soviètic que llavors començava, no solament no hauria quallat com a model, sinó que havia de demostrar-se radicalment fracassat, l'haurien pres per un reaccionari, com un enemic de classe o com a simple ignorant de les lleis de la història. I si algú haguera dit que, cap a finals de segle XX, el màxim dirigent del Partit Comunista més important d'Europa Occidental havia d'afirmar les coses que afirma Achille

Occhetto, tothom hauria pensat que desvariejava. En efecte, setanta anys després del 1919, Occhetto afirma que l'objectiu ideològic dels comunistes ja no és ni tan sols «el sistema socialista assolit per mitjans democràtics» (que era justament l'objectiu, no dels comunistes de la Tercera Internacional, sinó dels socialistes de la Segona), sinó una altra cosa: la democràcia guiada per ideals socialistes.

El 1989, per a Occhetto, la vella «lluita de classes» ja no és ni la realitat fonamental, ni la categoria bàsica que permet analitzar el present i transformar-lo. Les contradiccions són globals, i travessen tota la societat: els problemes ecològics, la situació desigual de la dona, afecten empresaris i assalariats, administradors i administrats, pobres i rics. I aquests problemes globals, no els problemes de classe, són els fonamentals. Els companys del 1919 haurien cremat Occhetto en la foguera. Per idees infinitament menys heterodoxes, moltíssims van anar a parar a la presó, als camps de concentració o a la mort. Occhetto,

però, diu encara més coses: creu decididament en una economia mixta que reconeix les «virtuts del lliure mercat i de la competència». Creure en les virtuts del mercat lliure no ha estat precisament un dels articles de fe de la tradició socialista, marxista o no marxista. Reconèixer aquestes virtuts, en contra de tota la tradició ideològica de les esquerres, és un acte de coratge, de realisme i d'humanitat en un home i en un partit que no volen renegar del seu passat comunista. El coratge, el realisme i la clari-
dència (que no consisteix a renegar del passat propi, sinó

a reconèixer que no serveix per a resoldre els problemes reals del present, ni per a construir un futur), no són, en aquest sentit, virtuts molt comunes entre els partits comunistes que no siguen l'italià.

La tradició socialista, totes les manifestacions i aplicacions del marxisme, l'esquerra europea en bloc, ha estat rigorosament estatalista: *nacionalitzar* ha estat sistemàticament la primera cosa que han fet sempre els governs d'esquerra. Ara, el partit comunista més important d'Occident afirma: «ens agradaria disminuir el paper de l'estat en la gestió directa». I asse-

gura que ja s'ha acabat el temps de les nacionalitzacions. No fa tants anys que qualsevol socialista, per moderat que fóra, tenia com a programa tot el contrari: més nacionalitzacions, i un augment progressiu del paper de l'estat.

Ara, doncs, i aquest és probablement un dels pensaments clau d'Achille Occhetto i del PCI, la distància entre la dreta i l'esquerra, entre conservadors i progressistes, no està tant en l'afirmació o negació de la lluita de classes, o en la fe major o menor en el paper de l'estat. Està en la diferència entre el «creixement quantitatiu» i el «desenvolupament qualitatiu». Entre quantitat i qualitat, entre simple creixement i autèntic desenvolupament, entre acumulació incontrolada i solidaritat, entre explotació voraç i aprofitament controlat dels recursos, entre destrucció i protecció: per ací és per on haurà de passar la ratlla divisòria. I molts del partits en el poder —comunistes de l'est o socialistes a l'oest— que per ideologia haurien d'estar en un costat, pels fets han estat i continuen estant en l'altre. □

